herpy

WARANY

Spotted Tree Monitor

Varanus similis

Varanus similis to niewielki, dzienny waran nadrzewny z północnej Australii i Nowej Gwinei. Trzyma się go w wysokim terrarium z korkiem, kryjówkami i ciepłym miejscem do wygrzewania, żywi się owadami karmowymi i stanowi rzadką, nadrzewną alternatywę dla naziemnych małych waranów. Doświadczenie w hodowli jest jednak niewielkie.

Rodzina: Varanidae Dawna nazwa: *Varanus timorensis similis; Varanus scalaris similis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**45-60 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-12 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Sawanna i suchy las**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**80 × 80 × 130 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**40-42 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**60-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**3-18 jaj**
Inkubacja	**120-136 dni** przy 28-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Varanus similis to niewielki waran o całkowitej długości 45-60 cm, z czego ogon stanowi ponad połowę. Należy do podrodzaju *Odatria* i żyje na drzewach. Dorosłe samce osiągają około 50 cm, a samice około 45 cm. Samiec jest nieco większy, ma szerszą głowę i masywniejszą szyję. Poza tym płcie trudno odróżnić: drobne kolczaste łuski za kloaką, które opis gatunku podaje u samca, nie są pewną cechą, a ubarwienie i wzór również nie zdradzają płci.

Gatunek opisano w 1958 roku jako podgatunek *V. timorensis* i od tego czasu był wielokrotnie przenoszony tam i z powrotem; kilka nowszych opracowań w ogóle nie uznaje go za odrębny gatunek. Jest bardzo podobny do *V. scalaris*, a niektórzy autorzy uważają go jedynie za wschodnią odmianę tego gatunku. Nazwa naukowa oznacza prawdopodobnie "podobny" i wskazuje na podobieństwo do *V. timorensis*. Granica wobec *V. scalaris* i *V. timorensis* wciąż nie jest wyjaśniona, a zwierzęta w handlu mogą być sprzedawane pod kilkoma z tych nazw. Zanim kupisz, zapytaj o pochodzenie.

Doświadczenie w hodowli tego gatunku jest skąpe i opiera się na niewielu zwierzętach, uzupełnione doświadczeniami z blisko spokrewnionymi małymi waranami. Kto zdecyduje się na ten gatunek, musi uważnie obserwować swoje zwierzęta i na bieżąco dostosowywać warunki.

Dorosły osobnik to waran o rozsądnych wymaganiach, który je owady i może mieszkać w terrarium mieszczącym się w salonie. Zobowiązanie jest jednak realne. Zwierzę żyje prawdopodobnie od ośmiu do dwunastu lat i przez cały ten czas trzeba co tydzień kupować żywy pokarm, dodawać wapń i witaminy, wymieniać świetlówki UVB i lampy, a wysokie terrarium o wymiarach co najmniej 80 × 80 × 130 cm musi znaleźć miejsce w domu.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Występowanie i środowisko

Varanus similis występuje w północnej Australii (Terytorium Północne i Queensland) oraz w Papui-Nowej Gwinei. Miejscem typowym jest Groote Eylandt u północnego wybrzeża Terytorium Północnego. Zasięg w Australii, a zwłaszcza relacja z *V. scalaris*, są sporne. To, czy gatunek występuje w Papui-Nowej Gwinei, zależy od tego, jak się go wyodrębnia.

Mapa pokazuje więc przede wszystkim stwierdzenia zwierząt zgłoszonych pod tą nazwą gatunkową. Mogą one pochodzić z obu stron granicy wobec *V. scalaris*. Pojedynczych stwierdzeń z Indonezji nie uwzględniono.

> **Naturalny zasięg:** Australia i Papua-Nowa Gwinea.

ŚRODOWISKO

Siedlisko tego konkretnego gatunku nie jest dobrze opisane. To nadrzewny, dzienny waran, który w naturze jako kryjówki wybiera dziuple i szczeliny, a poluje z zasadzki zamiast aktywnie szukać pokarmu. Trzyma się w koronach drzew i w pobliżu kryjówki.

Północna Australia ma wyraźną porę deszczową i suchą. W niewoli zwierzęta są mniej aktywne i bardzo wycofane w porze suchej od listopada do stycznia, a ponownie stają się aktywne, gdy w lutym zaczyna się pora deszczowa. Nie wyjaśniono, czy jest to przystosowanie do pór roku, czy jedynie reakcja na temperaturę w pomieszczeniu. Brakuje danych klimatycznych z miejsc występowania gatunku.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 80 × 80 × 130 cm (długość × szerokość × wysokość). Para potrzebuje więcej miejsca, najlepiej 100 × 100 × 200 cm. Ponieważ gatunek jest nadrzewny, wysokość liczy się bardziej niż powierzchnia dna.

Tylną i boczne ściany wykłada się korkiem, aby zwierzęta mogły się wspinać. Wydrążone rury korkowe na różnych wysokościach to kryjówki, które zwierzęta preferują, i powinno ich być kilka. Podłoże stanowi 5-centymetrowa warstwa zrębków kory zmieszanych z ziemią ogrodniczą, która utrzymuje lekką wilgoć. Kopania u tego gatunku nie opisano. Wysoko na tylnej ścianie można zamocować skrzynkę do składania jaj (małą drewnianą skrzynkę wypełnioną w połowie ziemią, w połowie piaskiem). Rośliny w doniczkach, np. juka i filodendron, uzupełnione sztucznymi roślinami, zapewniają kryjówki i strukturę.

Wszystkie źródła ciepła muszą być osłonięte, tak aby zwierzę nie mogło dotknąć żarówki ani kabla: oparzenia od lamp mogą być poważne. Drzwiczki muszą się zamykać na zamek, bo waran szybko znajduje słabe punkty. Młode zaczynają w mniejszym szklanym terrarium o wymiarach ok. 60 × 30 × 30 cm z rurami korkowymi, płytką miską z wodą i papierem na dnie, dopóki pępek się nie zagoi. Po ok. sześciu miesiącach przenosi się je do wysokiego terrarium.

TEMPERATURA

Temperatura dzienna w terrarium wynosi 25-30 °C, z 30 °C w górnych partiach i 25 °C przy dnie. Miejsce do wygrzewania to gałąź lub kamień pod lampą punktową, która daje lokalną temperaturę powierzchni 40-42 °C. Chodzi o temperaturę powierzchni mierzoną termometrem na podczerwień, a nie temperaturę powietrza.

Gradient musi być duży, aby zwierzę mogło samo wybierać: ciepła strefa i chłodne zakątki dalej od niej. Żarówka musi być osłonięta, aby zwierzę nie mogło jej dotknąć. Temperatura nocna nie jest znana; 22-25 °C odpowiada blisko spokrewnionym małym waranom. W spokojnym okresie zimą temperatura w pomieszczeniu wynosi 25-28 °C.

Zimne, wilgotne pomieszczenie i przeciągi sprawiają, że zwierzęta są ospałe i źle trawią. Mierz temperaturę przy miejscu do wygrzewania i na dole za pomocą termometrów cyfrowych.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność względną utrzymuje się na poziomie 60-80 %. Osiąga się to, zraszając terrarium wodą wieczorem i pozwalając podłożu zatrzymywać wilgoć, ewentualnie z użyciem słabego kabla grzewczego pod podłożem. W porze suchej od listopada do stycznia zraszaj mniej, a od lutego, gdy zaczyna się pora deszczowa, znów więcej.

Miska ze świeżą wodą stoi w terrarium na stałe i jest codziennie wymieniana. Gatunek nie jest wodny, ale zwierzęta piją i mogą się kąpać w płytkiej misce. Unikaj stale mokrego podłoża: prowadzi to do pleśni i problemów ze skórą. Higrometr pokaże, czy wilgotność pozostaje stabilna w ciągu dnia.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny i potrzebuje mocnego światła oraz UVB. Nad miejscem do wygrzewania można umieścić naświetlacz HQI 150 W o barwie światła dziennego (5000 K) razem z halogenową lampą punktową 150 W. Świetlówka UVB 30 cm nad ulubionym miejscem zapewnia stałe światło UV, a mocny naświetlacz UV 300 W może być włączany na ok. 20 minut dziennie. UV musi docierać do zwierzęcia bezpośrednio, bez szkła po drodze.

Strefa Fergusona 3 to szacunek na podstawie innych dziennych, ciepłolubnych małych waranów. Zapewnij świetlówkę UVB sprawdzonego typu i zmierz indeks UV przy miejscu do wygrzewania. Światło włącza się na ok. 12 godzin dziennie, a noc jest ciemna. Świetlówki i lampy wymienia się zgodnie z zaleceniami producenta, nawet jeśli nadal świecą.

ŻYWIENIE

Zwierzęta przyjmują wszystkie popularne owady karmowe i nie są wybredne. Karaczany (*Blaptica dubia* i *Blaberus atropus*) odpowiedniej wielkości nadają się na podstawę diety, a szarańcza jest popularnym urozmaiceniem. Szarańcza pustynna (*Schistocerca gregaria*) jest bardziej pożądana niż szarańcza wędrowna (*Locusta migratoria*), zwłaszcza gdy trzepocze skrzydłami. Ruchy skrzydeł wyzwalają silny instynkt łowiecki. Jeśli przytrzymasz szarańczę pęsetą za odwłok, natychmiast zaczyna trzepotać.

Uzupełniaj dietę pojedynczymi noworodkami myszy, małymi rybkami i mięsem małży, szczególnie u samic z jajami. Wszystko oprósza się preparatem multiwitaminowo-mineralnym, a raz w tygodniu każde zwierzę dostaje jednego owada lub noworodka myszy z kroplą płynnej witaminy. Małe kawałki sepii w noworodku myszy to łatwe źródło wapnia. Samice z jajami potrzebują więcej białka, witamin i minerałów. Przy takiej diecie samica może złożyć zniesienie liczące 15-18 jaj.

Gatunek jest oportunistyczny i je, dopóki jest pokarm, dlatego trzeba kontrolować masę ciała, aby uniknąć otyłości. Gryzonie jako podstawa diety nie wchodzą w grę u gatunku żywiącego się owadami. Częstotliwość karmienia dorosłych nie jest znana: dostosowuj ilość do tego, jak rozwija się ciało zwierząt.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzęta odłowione z natury są początkowo płochliwe, ale to naturalne zachowanie: gatunek ucieka lub chowa się, dopóki zagrożenie nie minie, i poluje z zasadzki. Nie oznacza to, że jest wyjątkowo lękliwy. Zwierzęta z hodowli są ufne i co rano wychodzą z kryjówek, by się wygrzewać. Nie usuwaj kryjówek, żeby zwierzę się pokazywało, bo będzie zestresowane. Początkującym zaleca się zwierzęta z hodowli.

Podczas karmienia zwierzęta rzucają się na pęsetę i mogą być dość dzikie. Bierz je do ręki spokojnie i powoli, a przed podnoszeniem pozwól im przyzwyczaić się do dłoni. Gatunek jest mały, ale pazury są ostre, a ugryzienie może zranić. Trzymaj rękę poza terrarium, gdy zwierzę jest pobudzone. Ogon nie jest używany jako broń, ale nigdy za niego nie chwytaj.

Jak u wszystkich gadów istnieje ryzyko salmonelli: dokładnie myj ręce po kontakcie ze zwierzętami, terrarium i pokarmem. Parę można trzymać razem przez cały rok bez konfliktów. Poza tym trzymaj zwierzęta pojedynczo; dwóch samców razem nie sprawdzano.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie bywają trudne do odróżnienia. Samiec jest nieco większy, ma szerszą głowę i masywniejszą szyję, ale ubarwienie i wzór są takie same, wybrzuszenia hemipenisów nie są wyraźne, a drobnych kolczastych łusek za kloaką, które opis gatunku podaje u samca, może brakować. Pewne określenie płci wymaga więc weterynarza lub doświadczonego hodowcy.

Dobrze karmione zwierzęta mogą osiągnąć dojrzałość płciową w wieku około dwóch lat. Masa i długość zwierząt rozpłodowych nie są udokumentowane.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja jest związana z porami roku. Od listopada do stycznia trwa spokojny okres, w którym zwierzęta są mniej aktywne i się ukrywają. Fotoperiod i temperatura pozostają bez zmian, ale temperatura w pomieszczeniu jest niższa (25-28 °C zimą wobec 30-35 °C latem). W lutym, gdy zaczyna się pora deszczowa, zrasza się i karmi więcej, a zwierzęta stają się aktywniejsze. Po 4-5 tygodniach, około połowy marca, samiec wieczorami podąża za samicą, dotyka jej językiem i drapie ją po grzbiecie, by skłonić ją do uniesienia ogona.

Sama kopulacja odbywa się prawdopodobnie w rurach korkowych i rzadko jest obserwowana. Samiec może pozostawać z samicą przez całą ciążę i po złożeniu jaj bez agresji.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja 4-6 tygodni po kopulacji, zależnie od wielkości zniesienia, głównie w nocy, np. w drewnianej skrzynce wypełnionej w połowie ziemią, w połowie piaskiem, umieszczonej wysoko na tylnej ścianie. Zakopuje jaja głęboko i starannie przykrywa gniazdo. Tuż przed złożeniem jaj przez skórę widać kości miednicy. Gatunek nie jest wybredny co do miejsca gniazda, a kilka skrzynek w różnych miejscach daje samicy wybór.

Zniesienie liczy 3-12 jaj, a dobrze odżywiona samica może złożyć 15-18 jaj. Tak duże zniesienia są prawdopodobnie wyjątkiem i większe niż u zwierząt w naturze. Po złożeniu jaj samicę karmi się tak jak w czasie ciąży, aby odzyskała siły. Liczba zniesień w roku nie jest znana.

INKUBACJA

Wyjmij całą skrzynkę lęgową z terrarium, aby można było wyjąć jaja bez niepokojenia zwierząt. Inkubuj jaja w temperaturze 28-29 °C, po 3-4 razem w zamkniętych plastikowych pojemnikach z małymi otworami wentylacyjnymi, zakopane tylko do połowy w wilgotnym perlicie. Zapewnia to stabilny mikroklimat. Dzięki zakopaniu jaj tylko do połowy widać, czy się pocą (za wilgotno), czy zapadają (za sucho).

Jaja waranów są bardziej wrażliwe na nadmiar wilgoci niż na krótki okres suszy. Po 2-3 tygodniach dodaje się trochę wody przy brzegach pojemnika, tak by nie trafiła na jaja. Wyklucie następuje po 120-136 dniach, w ciągu doby od nacięcia skorupki, i bez woreczka żółtkowego. Wylęgowość może wynosić 100 %. Oznacz górę jaj, aby ich nie obracać, i wyjmuj młode z pojemnika, gdy tylko wyjdą.

ODCHÓW MŁODYCH

Przez pierwsze sześć miesięcy młode mieszkają w małym szklanym terrarium o wymiarach ok. 60 × 30 × 30 cm z rurami korkowymi, płytką miską z wodą, lampą halogenową 40 W i świetlówką UVB 18 W. Do czasu zagojenia pępka używaj papieru jako podłoża, aby nie doszło do zakażenia. Już od czwartego dnia młode przyjmują z pęsety małe świerszcze, karaczany oraz kawałki małych rybek i noworodków myszy. Wszystko oprószaj preparatem witaminowo-mineralnym.

Młode są żarłoczne i trudno je kontrolować w dużej grupie liczącej 15-18 osobników, więc podziel je, aby panować nad karmieniem każdego zwierzęcia. Odchów zwykle przebiega bez problemów, a dobrze karmione zwierzęta mogą osiągnąć dojrzałość płciową po dwóch latach.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Zdrowie i częste błędy

Varanus similis jest odporny i można go trzymać bez problemów, ale doświadczenie opiera się na niewielu zwierzętach. Typowe błędy to:

- Otyłość, bo gatunek je, dopóki jest pokarm. Waż zwierzęta i ograniczaj karmienie.
- Za mało wapnia i witamin, zwłaszcza u samic z jajami. Dodawaj suplementy i wapń do pokarmu, ale notuj ilości, aby ich nie przedawkować.
- Oparzenia od lamp, gdy zwierzę może dotknąć żarówki. Osłoń wszystkie źródła ciepła.

- Jaja, które pęcznieją lub zapadają się podczas inkubacji. Wynika to ze zbyt dużej lub zbyt małej wilgotności.
- Pasożyty i stres u zwierząt odłowionych z natury. Zleć badanie kału weterynarzowi z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Zwierzęta w handlu mogą pochodzić z odłowu, a wtedy stres i pasożyty są bardziej prawdopodobne niż u zwierząt z hodowli. Idź do weterynarza, jeśli zwierzę przestaje jeść, chudnie, ma ospały oddech, obrzęki lub rany albo jeśli samica bezskutecznie próbuje złożyć jaja.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.